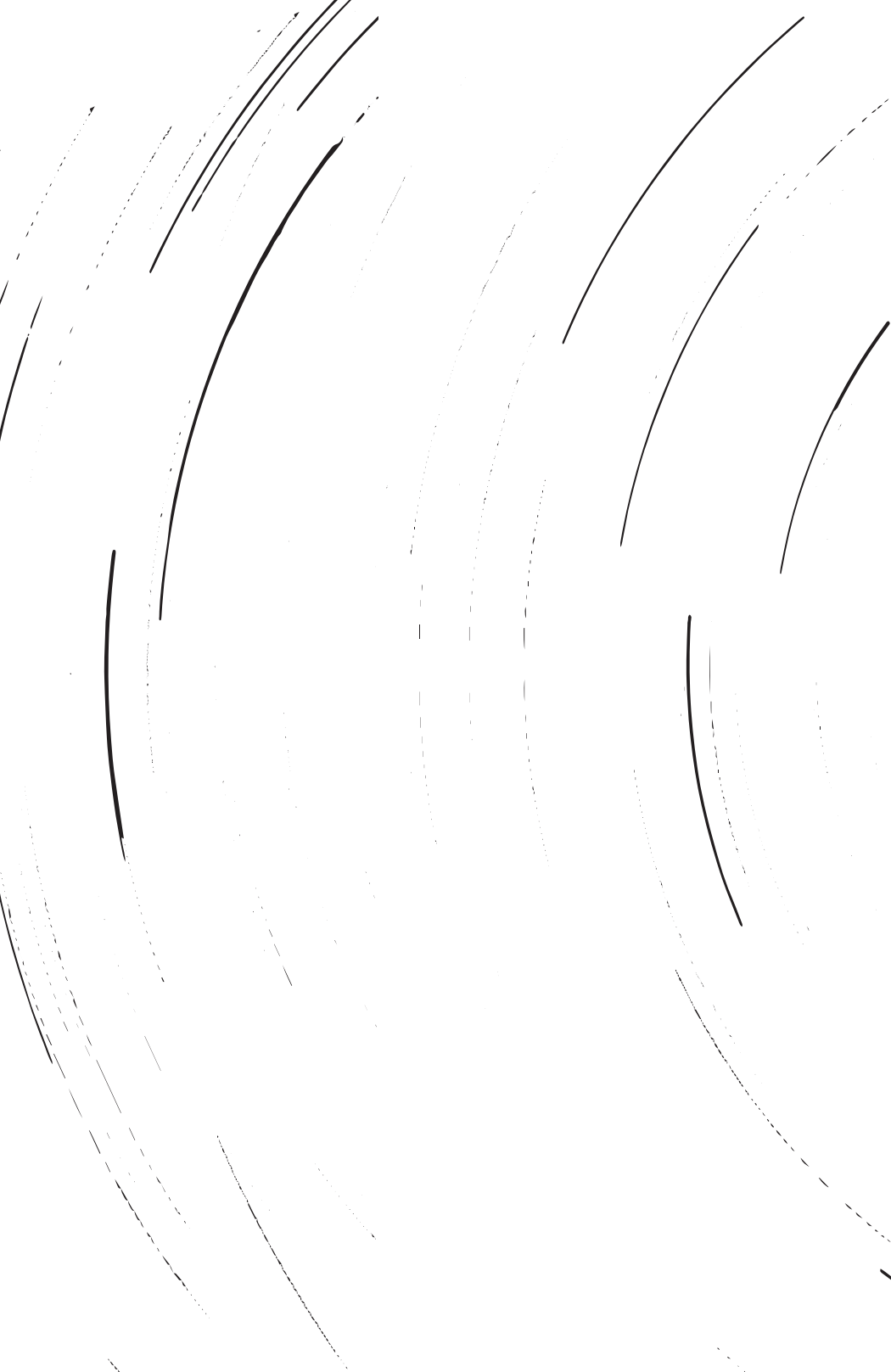

Jurij Andruchovyč

RÁDIO
NOC

Jurij Andruchovyč

RÁDIO
NOC

Preklad Veronika Goldňáková

**UKRAINIAN
//IIIBOOK
INSTITUTE**

This book has been published with the support
of the Translate Ukraine Translation Programme.

Kniha vyšla s finančnou podporou v rámci dotačného
programu pre prekladateľov z ukrajinského jazyka Translate Ukraine.

The original Ukrainian edition Радіо Ніч was published
in 2021 by Meridian Czernowitz.

© Juri Andruchowytsh 2021

© Suhrkamp Verlag Berlin

All rights reserved

Text © Yuri Andrukhovych

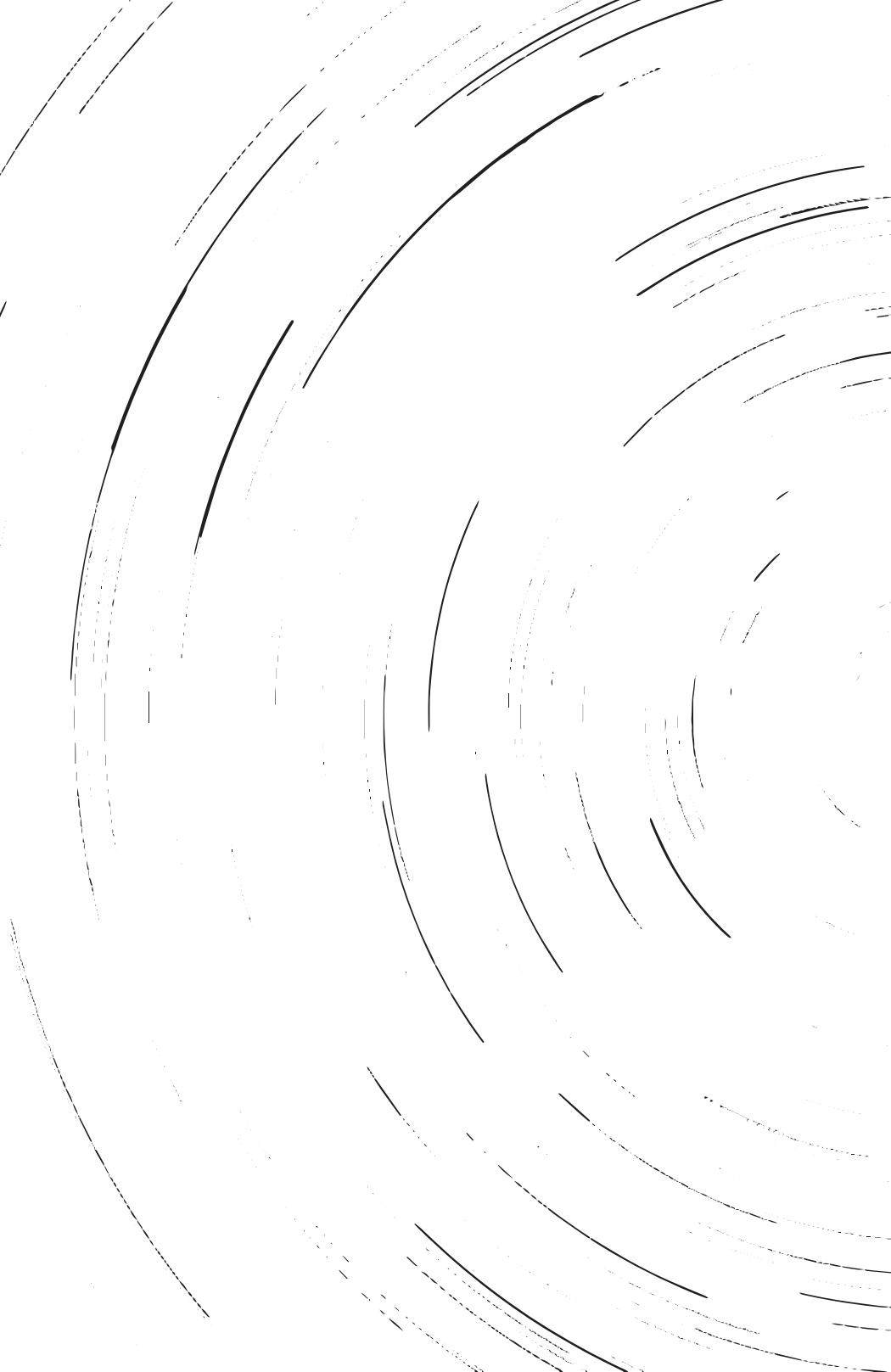
Translation © Veronika Goldiňáková

Slovak edition © 2024 by N Press, s. r. o.

ISBN 978-80-8230-277-9

S týmto kódom získate
prístup k hudobnému programu
Rotsky's List. Odporúčané
pre nočné počúvanie.

Už som nebol sám sebou, stal som sa
niekým iným, a práve preto konečne
naozaj sám sebou.

Robert Walser. Prechádzka

...bude počuť hukot rozpadávajúcich
sa hôr, vylievajúceho sa mora, šíriaceho
sa požiaru, dúhajúceho sa silného vetra.

Tibetská kniha mŕtvych

Ak je Boh naším otcom, diabol je potom naším nerozlučným priateľom.

Počúvate Rádio Noc, od mikrofónu vás zdraví Josyp Rotskyj alebo Jos. Práve odbila polnoc a ja tu s vami budem až do rána. Dnes je piatok, trinásteho decembra – ako vidíte, dokonalé podmienky: najhorší dátum najhoršieho mesiaca v najhorší deň v týždni. Skvelá príležitosť stráviť spolu nejaký čas.

Medzi týmito štyrmi múrmi nie som sám. Vďaka zeleným svetielkam na mape sveta v štúdiu vidím, kde všade ma počúvate. Je vás tak veľa, že keby som nebol taký zaťatý chrapúň, dojato by som vyhlásil, že ma to priam teší. A stále pribúdate.

A tak (priznávam, takmer šťastný) pozorujem ten nárast; ako sa na oboch pologuliach Zeme postupne rozsvetujú zelené svetielka, here, there and everywhere, pričom niektoré už splynuli do malých zelených enkláv. Pomerne ambiciózný začiatok na takú obyčajnú a, prepýtujem, celkom domácku rozhlasovú stanicu.

Moje hodinky ukazujú nula hodín a tri minúty. S ohľadom na polohu zdôrazňujem: moje hodinky. Miesto, kde sa skrývam medzi štyrmi múrmi... Áno, znovu sa skrývam, dokedy ešte?! Dobre, povedzme to inak: miesto, kde sa nachádzam medzi týmito štyrmi múrmi, má vynikajúcu polohu pre niekoho, kto chce oznamovať presný čas. Som približne tam, odkiaľ sa začína jeho odpočítavanie. Spomínate si na základy zemepisu? Nie, nie som v Greenwichi ani v Alžírsku, na Mali či v Burkine Faso, ani na západe Francúzska, anina východe Španielska. Hádajte, kde som.

Nápovedou nech vám bude vietor. Online ho nepočuť, ale je tu. On je stále online. Verte mi, vonku za týmito múrmi besnie. Ani ja ho nepočujem, ale som si tým istý. Určite tam je a nesie ďalej na sever,

na Špicbergy a za polárny kruh, všetko, čo mu príde do cesty: úlomky lodných organov, krídla lietadiel, duše pilotov, útržky celtoviny, kúsky kôry, tajomné vône lišajníkov, drevené píšťalky, ich zvuky, vtáčie perie. V jeho prúdoch sa bezmocne ako veľryby kúpu severní anjeli.

Druhou náповeďou sú práve ony – veľryby. Kdesi tu, celkom nablízku sa ako námesačné vlečú svojimi cestami vo veľkom bezhlasí hlbín, obalené vrstvami hrejivého tuku a vodnou masou. A ja som blízko. Som v oceáne, no nikto nevie, v ktorom z tých dvoch. Je to Atlantický alebo už Severný ľadový? Kde majú hranice? Je to Nórske alebo Grónske more? Pritom v tomto ročnom období, uprostred zimy a decembrovej noci, sú všetky čertovsky ľadové. Sto hromov do nich, ako by povedal morský vlk.

Ešte ste na to neprišli? Nestačia vám dve náповede? Tretiu vám nedám.

Som na bezmennom ostrove. Na Nultom poludníku. Je tu nula hodín a šesť minút podľa Greenwichu a práve sa začal nový deň, trinásty december. Všetko na východ odo mňa už prekročilo jeho hranicu. Tí na západe ho ešte stále majú pred sebou. Vy sa k svojmu trinástemu decembru ešte len blížite. Hovorím to najmä pre poslucháčov z Baffinového ostrova, pretože viaceré zelené svetielka na mape naznačujú, že ste aj tam. Okrem toho ma dnes počúvate v Berlíne v štáte Massachusetts a zvláštnou zhodou okolností aj v Berlíne v štáte Connecticut, a aj v Aténach v Kentucky a v Aténach v Illinois, vo Versailles a v Rusku (jedno aj druhé je v štáte Ohio), v Taliansku a Odese (oboje v Texase), v Palerme na Sicílii aj v Palerme v Severnej Dakote, v troch Petrohradoch aj v Pittsburghu, v tasmánskom aj kalifornskom Jerichu, v Betleheme v Pennsylvánii, Virgínii, Karolíne aj na Novom Zélande, vo všetkých štyroch amerických Jeruzalemoch aj v tom piatom skutočnom, aj v mnohých ďalších mestách a na mnohých ďalších miestach, napríklad v Hallelujah v Nebraske.

V túto noc vám musím niečo porozprávať. Práve v túto noc – v jej takmer na maximum rozpätej tme. V jej temnote rozprestretej nad našimi úbohými hlavami ako temná čierna vesmírna prikrývka. Ešte týždeň a nadíde najdlhšia noc. Ale ja nechcem nič odkladať. Aj včera sa denné svetlo sotva ukázalo. Zhruba štyri hodiny bledej nebeskej brečky,

olovené vlny, olovené skaly, olovo na horizonte aj za ním, za hrst' naviateho snehu, vietor neutícha, do siedmich stupňov podľa Beauforta, ale búrka trvá už šesť dní. Deň sa skončil skôr než sa začal: o druhej popoludní sa odrazu zotmelo a celý krdel' morských vtákov vykrikol svojej poslednej „zbohom“, kým som sa ja prechádzal hore-dole po vnútornej terase.

Viete, na čosi by som vás chcel upozorniť. Vás, čo ma ešte počúvate a stále pribúdate. Tak teda. Určite vás nezachránim a zrejme vám ani nijako nepomôžem. No v každom prípade naplním vašu noc nespavosťou. Toto je rádio pre tých, ktorí

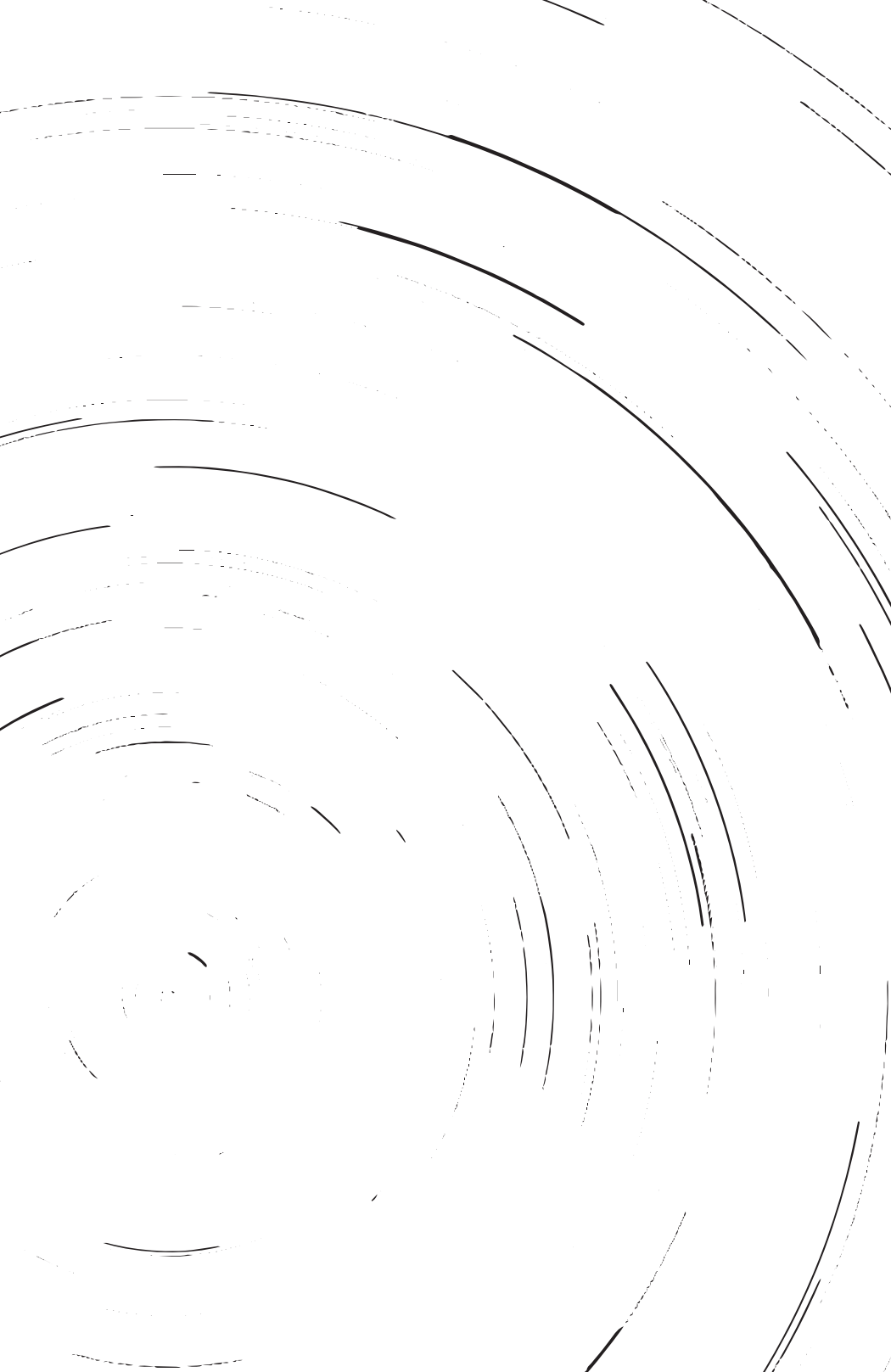
sú v koncoch
uviazli v slepej uličke
nevidia nič pred sebou
po nociach nespávajú
nehcú v noci spať
vôbec nikdy nespia
nespia a premýšľajú
nehybne ležia s otvorenými očami

Pre takých ako vy tu mám trochu obľúbenej hudby.

Dnes som začal vtipom: „Ak je Boh našim otcom, diabol je potom našim najbližším priateľom“ (Najprv som povedal „nerozlučným“, ale môže to byť aj takto. Najbližším, najlepším.) Moje rozprávanie je tak trochu o tom. Keby som ja nebol ja, vážnym tónom by som pokračoval takto: „Tento príbeh je o neľahkom vzťahu rozprávača s otcom a najbližším priateľom. O neznesiteľnej voľbe medzi úctou k prvému a silnou náklonnosťou (aby som nepovedal láskou) voči druhému.“

Ale moje hodinky ukazujú nula hodín jedenásť minút, čas na hudbu.

Ľubomyr Melnyk. Ripples in a Water Scene. Sčerená vodná hladina.

1

Medzinárodný interaktívny biografický výbor (IIBC), taká vplyvná a rešpektovaná inštitúcia, že už dve desaťročia bojujem o právo stať sa jej členom korešpondentom, ma poverila úlohou napísať podrobný komentovaný životopis akéhosi Josypa Rotského. Úlohy som sa zhostil s utajovanou hlbokou vďačnosťou, zároveň som si však zodpovedne uvedomoval jej osobitnú náročnosť. Napokon, nikdy som nič podobné nerobil. Zdalo sa, že súhrn dostupných poznatkov o človeku, ktorého životnú cestu som mal zaznamenať so všetkým činom, bez výmyslov a vynechávok, sa blížil k nule, presnejšie, pozostával len z mena a priezviska.

Navyše ani tie základné údaje nepôsobili príliš spoľahlivo. Najmä meno. Bol skutočne Josyp? A čo ak mal archaickejšie meno Osyp? Alebo povedzme Josif? O Jozefovi a Juzefovi ani nehovoriac. A čo ešte Joazaf a Jozafát?

Josyp Rotskyj. Výstredný hybrid Brodského a Rotha. Druhý menovaný je, mimochodom, takisto brodský, presnejšie pôvodom z mesta Brody. Ale to už odbieham.

Po sérii meditácií a dôkladného prečesávania všetkých možných internetových prameňov som dospel k prvým záverom. V prvom rade k tomu, že Josyp Rotskyj skutočne existoval a možno ešte aj existuje. Čiže v žiadnom prípade nie je výplodom fantázie nejakého funkcionára spomínaného Výboru. Nikto vo Výbore nemal v úmysle pustiť do obehu ďalšiu

životopisnú fikciu – to by som odprisahal, aj keby ma mučili. Druhá vec je, načo bol Josyp Rotskyj Výboru až taký potrebný. Predpokladal som, že sa odpoveď začne vynárať, len čo moje bádanie úspešne začne napredovať.

Na počiatku boli omrvinky. Podarilo sa mi zistiť, že Josyp Rotskyj získal čiastočné hudobné vzdelanie a podľa všetkého vedel hrať na niekoľkých klávesových nástrojoch. Začiatkom deväťdesiatych rokov hral v istej kapele a dokonca absolvoval turné (podľa vlastných slov, *turnéoval*) po Srbsku. Mohlo to však byť aj Macedónsko. Po srbsky sa nenaučil, no občas imitoval všelijaké kvázi srbské výrazy. Tak napríklad keď sa obzrel za nejakými obzvlášť príťažlivými krivkami či oblínami, nadšene zvolal: „*Kakova malica!*“, o čom sa domnieval, že v jeho rodnom jazyku znamená: „Aká kočka!“ Občas zašiel príďaleko a dodal: „*Kakova zadnica!*“ Nemyslel tým však nič vulgárne, *zadnicou* myslel osobu, ktorá ho práve minula a ocitla sa vzadu. Tá, čo by špacírovala pred ním, by sa dala nazvať *prednicou*.

Vo všeobecnosti rád používal vlastné, práve vymyslené slová. Niektoré z nich sa k nemu vracali, iné sa vynárali jednorazovo.

V minulom živote, ktorý pripadol na prelom pätnásteho a šestnásteho storočia, bol, mimochodom, takisto hudobníkom, ale pravdepodobne oveľa šikovnejším.

Okrem toho som sa dozvedel, že Josyp Rotskyj dosť často nosieval jednofarebné, predovšetkým svetlé košele. Hoci aj čierna mu celkom dobre pristala. Možno za tým bola heterochrómia – pomerne zriedkavý jav spôsobujúci rozdielne sfarbenie očných dúhoviek. Je isté, že Rotskyj mal jedno oko zelenkavé. Právě či ľavé – to sa mi nepodarilo zistiť. A zatiaľ ani farbu druhého oka.

Josyp Rotskyj bol nútený opustiť svoju krajinu. Existujú všetky dôvody domnievať sa, že to súviselo najmä s porážkou revolúcie, v ktorej – v revolúcii aj v porážke – zohral nie nepodstatnú úlohu. S tým súvisí aj jeho veľmi pravdepodobná účasť v istom pokuse o atentát. Zrejme úspešnom.

Asi toľko som už o Josypovi Rotskom vedel, keď som sa vydal na cesty s cieľom pokračovať v pátraní. Nebudem zdržiavať jednotlivými bodmi svojho zmäteného cestovania, ktorého jednotlivé úseky sa mi zdali beznádejne absurdné a s najväčšou pravdepodobnosťou viedli nanajvýš do nekonečne uzavretej slepej uličky, no predsa spomeniem, ako som napokon narazil na nezdolateľnú prekážku v podobe neslávne známej švajčiarskej väznice, do ktorej sa mi nepodarilo dostať a musel som ju obísť. Ten neúspech ma prinútil zatnúť zuby a v istom zmysle predstavoval bod zlomu.

V decembri minulého roka ma zavialo do Nosorožiec – nie mestečka, ale predsa len mesta neďaleko jedného zo sedemdesiatich geografických centier Európy, jeho trochu východnejšej verzie. Karpaty tam nadobúdajú pomerne exotický vulkanický tvar a ich výbežky, porastené orechovými a gaštanovými hájmi, tvoria celé kaskády strmých aj miernejších svahov, na ktoré sa už takmer deväť storočí ideálne lepí spomínané mesto. Pravda, mesto sa nevolalo Nosorožce od svojho vzniku, ale až od vlády dvadsiateho šiesteho baróna Floriána Augusta. Teda niekedy od konca pätnásteho storočia.

Byt, v ktorom vraj ešte pred niekoľkými rokmi býval Josyp Rotskyj, sa mi nepodarilo prenajať si hneď, ale zato som ho neskôr získal, ako ma ubezpečoval pofidérny sprostredkovateľ, *za rovnaké prachy*, čo som v podmienkach aktuálnej pozvoľnej inflácie musel vnímať ako zatiaľ nezaslúžený bonus.

Tak som sa stal nájomníkom toho na prvý pohľad nie veľmi prívetivého miesta. Budova, kde som mal dočasne k dispozícii polovicu prízemnia, predstavovala niekoľkoposchodovú ukážku architektonickej neurčitosti a celou silou sa vtlačala do skalnatého pieskovcového, takzvaného *divého* úpätia Hradného vrchu – akoby túžila navždy zmiznúť, schovať sa v jeho útrobach. V jazyku, ktorý sa kedysi nazýval ruštinou, by to znelo ako *vnedriřsia*, vniknúť. Jedinou osobitosťou tejto budovy mohla byť azda pivnica – a nie sama osebe, ale vďaka kľubu, ktorý sa v nej nachádzal. No napokon bol aj ten prevažne

zatvorený. A keď nebol, návštevnosť bola pomerne slabá. Sedel som v ňom iba raz – prvý večer, keď som sa nastáhoval. Bola to jedna z typických staromódnych putiek, kde sa svojho času tak fajčilo, že sa ten smrad už nikdy nevyvetrá. Ďalším znakom starosvetskosti boli špáradlá – nielen na stoloch, pri solničkách a koreničkách, ale z nejakého dôvodu aj na barovom pulte. Chýbali už len mištičky s horčicou. Nikto z personálu sa nešiel pretrhnúť, aby uspokojil moju naoko vlašnú zvedavosť. No z naoko flegmatického barmana sa mi predsa len podarilo vymámiť priznanie, že tu donedávna býval iný podnik, ale že nemá ani poňatia, kto ho navštevoval. Presnejšie, mal o tom len veľmi hmlistú predstavu: „Dajakí emigranti.“ Ukázalo sa, že miesta frankovka nie je ani len priemernou verziou tohto nadpriemerného vína, a v klube sa nedialo nič obzvlášť zaujímavé. Do oka mi napríklad nepadol ani náznak čohosi, pri čom by sa dalo zvolať „*kakova malica!*“ Keď som dobojoval s druhým pohárom, zaplatil som a pobral som sa k sebe hore.

Takmer v polovici mesiaca, keď sa dni kriticky skracujú a nehanebne tmavnú, najmä v prízemnom byte pod Hradným vrchom, sa mi udiala dovtedy jediná mystická príhoda v živote. Keď som poobede spracovával ďalší štós dokumentov, v ktorých som nenachádzal absolútne nič užitočné, a cez okno som pozoroval krajne nesmelé pokusy snehu konečne sa vykašľať na zdržanlivosť a poriadne napadnúť, mimovoľne som začal zívať, a tak som sa rozhodol, že si spravím prestávku a trochu si zdriemnem na lákavo dostupnej válande. Upadajúc z polosna do hlbokého spánku som si stihol všimnúť novú okolnosť: zdola, teda z pivnice, začali doliehať zvuky rôzneho zafarbenia a hlasitosti, ktoré svedčili o energickom preskupovaní nábytku a ladení nástrojov. Možno ešte nie všetkých. Ale v každom prípade sa klubový zvukár už o dušu mordoval s bicími.

Druhá vec, ktorú som ešte stihol, bolo uvedomiť si, že dnes je piatok, a preto je večer koncert.

Tretia vec na seba nenechala dlho čakať. Všetko bolo presne tak ako vtedy. Ja som nebol ja, ale Josyp Rotskyj. Ležal som

na tej istej váľande v jeho časoch. To on počul tie zvuky zdola. Zostávalo mi len odovzdať sa vetkemu, čo nasledovalo. Sice v in čas a in deň, ale rovnako koncom roka a v rovnakom byte.

Dolu takisto ako vtedy ladili basov bubon – dlho, nudne a systematicky. Nebolo na tom nič nezvyajn. Bývanie nad klubom so sebou prinaa urit nepohodlie, najmä v piatky a soboty. Klub sa volal Xata morgana (alebo Xata морґана – obe psane podoby názvu sa pouivali rovnocenne) a noha Josypa Rotského do nikdy nevkroila. On si však na všetok ten predkoncertn lomoz v piatkov popoludnia už zvykol. A aj na koncerty, čo už. Nie všetky boli rovnako bezndejn, povedal by Josyp Rotskyj, keby sa ho na to niekto opýtal. Lenže opýtať sa ho nemal kto.

Dobre, v pivnici sa nedialo ni nevhodn.

Ale ako nanajv nevhodn, ba takmer nemon, sa mu zdalo zvonenie pri dverách. Josyp Rotskyj nešiel otvoriť. Nikto, ani jedin iv duša ho tu dnes nesmela ruiť. Na tento piatok si neplánoval nijak rande, sexuálne seansy ani in intímnosti. Napriek tomu zazvonenie prerástlo vo vyzvanie, sériu krátkych aj dlhich signálov, ktor nasledne prešli do buchotu. Neznámy hot prejavil rôznu neodbytn a urit netrpezlivosť.

Rotskyj teraz prvýkrát oľutoval, že na dverách nemá priezor – už dávno si ho mal dať urobiť. Chvlu vahal a nehybne stl pred dverami. Jeho dobre vycvien predstavivosť mu stihla ukázať niekoľko rôznych spravodajských kanálov, kde o hodinku-dve prebleskne informácia o dlsom zlikvidovanom zo zoznamu. Možno sú to *oni*, veď prečo nie, pripustil Rotskyj. Napokon v duchu mvol rukou, v duchu si povedal svoje obvykl: „Zomrieme len raz“ a otvoril.

Chlapisko na druhej strane dverí bol najmä parfumom, intenzivn hustým oblakom vn. Z neho sa ozvali jeho prv slová a tie zneli: „Dobr, ja som korist“

V Rotského rodnom jazyku. Ktor on za posledných niekoľko rokov už aj zabudol pouivať.

„Dobrý, ja som korisť.“

„Boris?“

„Nie, korisť, ale v pozitívnom zmysle – taká, čo sama príde za lovcom. Vy ste lovec a ja som korisť.“

Rotskyj cival na jeho dokonale plešatú hlavu, na to lesklé koleno. Tak trochu zdola, pretože nevyňikal práve vysokým vzrastom.

„Myroslav-Jaromyr Servus,“ predstavil sa plešivý. „Môžete ma volať jednoducho Myromyr alebo Slavojar. Myrko. Alebo Jarko. Sme susedia. Ja som pod vami. Som majiteľ Xata morgany. Nerušíme vás príliš?“

„Milé, že sa pýtate,“ precedil cez zuby Rotskyj.

„Áno, viem. Pozvete ma ďalej?“

Oblak parfumu vplával do predsieni. Rotskému sa zazdalo, že v ňom rozpoznal Gravity Master od Klauusa-Johanna Bérangera (šafan, škoric, večerný jazmín, drevený popol a nad tým všetkým – ondatra pižmová).

„Nos vás neklame. To som schválne: chcel som prebiť síru,“ prehodil plešivý, zasmial sa na vlastnom vtipе a seabedome zamieril do obývačky.

Dokonale holá nebola iba jeho hlava. Dokonalé oholenie mu na tvári nenechalo ani obočie, ani mihalnice. Dokonalá priliehavosť dokonale obťahnutého oblečenia nedávala šancu záhybom. A k tomu všelijaké drahé ozdoby v nose, ušiach, na krku, výložkách a na prstoch! A každá by si vyžadovala podobné skúmanie a symbolický výklad.

„Neprišiel som sa len predstaviť,“ obzrel sa hosť z konca chodby na domáceho pána, ktorý sa stratil kdesi vzadu. „Mám jeden návrh...“

Nedohovoril pre Edgara. Ten definitívne vyhodnotil situáciu a prudko trepotajúc krídlami sa zniesol zo svojho stálego posedu na skrini. Zdalo sa, že každú chvíľu na tú dokonalú plešinu zaútočí zobákom aj pazúrmi.

„Nebojte sa, je to vedec a básnik. Nezaútočí, ale dráždia ho vaše lesklé čačky,“ nervózne ho ubezpečil Rotskyj a hosťa spolu s havranom pustil do obývačky.

Edgar plavne zosadol Rotskému na plece (ako obvykle, na lavé) a s dychtivou zvedavosťou pozoroval plešatého muža, ktorý sa práve švalcoľ do protiláhlého kresla.

„Pekný *nevermore*,” pochválil ho Servus. „Ako dlho ste už spolu?”

„Dvetisíc rokov,” odvetil Rotskyj, na čo Servus cháľavo prikývol.

„Pán Josyp,” začal a celým svojim vzhľadom dával najavo, že nemieni chodiť okolo horúcej kaše.

„Stací Jos,” skočil mu do reči Rotskyj.

„Skvelé, Jos,” pristal host. „Tak potom ja som pre vás Mef. Ale pozor: nie Mefisto. To nech vám ani nenapadne.”

„Škoda. A prečo potom Mef?”

„Čertvie. Mefodij? Tak ma kedysi volali v skupine anonymných pacientov. Tam všetkým vymysleli mená, pracovné. V skupine sme mali pani Amfu, niekoľko Crackov, starého Joa, mladú Barbie a nezabudnuteľný pár Trumpa a Dolly. A zo mňa spravili Mefodija.

„Mefodij, Mef. Pasuje vám to.”

„Myslím, že pre mefedrón, na ktorom som vtedy fičal. Oblúbil som si ho, viete, v teplom kúpeli – no a padol som do toho. Užival som si ho, vychutnával. Smutné, strašné, a keď si spomeniem... Keď sme už pritom, máte vy v byte vaňu?”

Kým Rotskyj ešte rozmýšľal, aká odpoveď na túto otázku by nevyznela hlúpo, Edgar, keďže doposiaľ na cudzincovi nešporoval nič, čo by si vyžadovalo tretí stupeň ostražitosti, vzlietol – tentoraz sotva čujne – a z milovaného pleca preletel na starý kredenc v opačnom kúte miestnosti, no ďalej odtiaľ všetko pozorne sledoval.

A vtedy sa začal rozhovor, ktorý, podľa väčšiny verzií, určite netrval menej ako hodinu.

No ten skôr monologický prúd by sa nedal nazvať rozhovorom v pravom zmysle slova. Rozprával najmä Mef a Jos, hoci od začiatku vedel, že na každý návrh nevyhnutne povie nie, najmä počúval. Rovnako ako vysokým vzrastom sa nevyznačoval

ani výnimočnou zdvorilosťou a slovo nie (vyslovoval ho *ne*) už pol života patrilo medzi jeho päť najobľúbenejších. Napriek tomu – napodiv! – trpezlivo počúval a sám seba sa pritom v duchu čudoval, skade, dočerta, sa v ňom berie toľká tolerancia.

Jos, hovorí Mef, som váš dávny obdivovateľ, nie starý obdivovateľ, ale dávny, hoci možno pochybujete, či takí ešte na svete zostali. Ja som jeden z nich a možno aj jediný. Skoro som sa zbláznil od šťastia, Jos, keď som sa dozvedel, že teraz budete bývať tu, nado mnou, to je pre môj podnik jednoducho blaho, Božie požehnanie. Vy ste nad nami ako ten Boh, Jos. Počul som vás aj na živo, aj na nahrávkach, a aj keď ste *tej* zimy hrali v maske. Mám zbierku vašich autogramov, Jos. Prišiel som si po vašu dušu.

(Nemýľte si ma s niekým? – Rotskyj na to. – I am not so important, man. Najmä nie moja duša.)

Ale božechráň, Mef na to, a čert to ber, ale nech sa páči, tu máte aspoň základné dôkazy, a v smartfóne sa zamihotali fotky, video, audio. Rotskyj, Rotskyj, Rotskyj, pozrite sa sám, som vaša korisť, Jos, už tridsať rokov som vaša korisť. Vyrastal som na vás. Nosil som rovnaké účesy, také, ako máte vy teraz, až kým som od problémov neoplešivel. V mladosti som nakláňal hlavu nabok a zdvíhal bradu tak ako vy. Chodil som s vyhrnutým golierom a s rukami vo vreckách. Žil som vo vašom štýle a vašim štýlom, Jos. Žil som vo vašom mene. Viete, koľko prachov som vrazil do celej tej revolúcie len pre vaše meno? A desiatky, stovky takých ako ja? Nosili sme tam všetko: jedlo, lieky, oblečenie, drevo na kúrenie, fajčivo, zbrane, nervy, pľúca, koks. Na prvú žiadosť Vedenia, Jos. Nikomu z nich som neveril tak ako vám. Vôbec som im neveril, ale vám áno, Jos. Kým ste tam boli, vedeli sme prečo. Len sa pozrite: tohto a tohto hneď na druhý deň zatvorili, tohto umlčali, tento neskôr všetkých udal, tieto dve, jedna po druhej, ešte v tú noc zmizli bez stopy, akoby sa pod zem prepadli, a tohto zavreli do basy so šialeným trestom, táto potratila a vy a ja sme emigranti. Toľko životných príbehov na jednej fotke, len sa pozrite, Jos.

(Rotskyj pomaly posúva snímky v telefóne: *A čo teraz? Založíme krúžok prenasledovaných vyhnancov?*)

Skoro, Mef na to. Skoro ste uhádli.

(Ale to je nuda. Ani neviem, akými slovami by som vyjadril, aká je to nuda.)

Emigrácia je krajina, v ktorej sa zvyčajne zle spí, Mef na to. A keď človek zaspí, snívajú sa mu také sny, z ktorých by sa už radšej nezobudil: udusí sa vlastným kvílením ako zvratkami. Myslím, že to sú VS – výčitky svedomia. Kamene a iné BnD – bremená na duši. A podobne. Človek sa pýta sám seba, neprestajne sa pýta. Prečo prebodli – ranou do pľúc – jeho a nie mňa? Prečo snajper trafil tamtoho? Stál som len meter od neho, celkom nechránený. Prečo som nepotratil ja? Prečo na sedemstôpätdesiat rokov, desať mesiacov a tri týždne neposlali do chládku mňa? Preto, že ja som tu a oni tam? Ale prečo som ja tu? Prečo on dostal tuberkulózu a ja otváram nový klub?

(Len si nemyslite, že to je poslanie, Mef. Lebo je to čistá náhoda.)

Akože nie, Jos? Veď každá náhoda je poslaním. Náhodou sa mi prisnil názov. Náhodou som otvoril taký klub. Nato bolo treba náhodou nájsť túto pivnicu. Našiel som ju. Presnejšie, kľúče od nej. Kľúče zapasovali a všetko zapadlo na svoje miesto. Potom sa objavili prví náhodná hostia. Začali prichádzať náhodou. Musia sa niekde spoločne ohriať. Sú to migranti z prvej vlny, ešte z nich sála teplo domova. No vytráca sa a oni hľadajú svojich. Hádám nevidíte, čo sa to deje? Že celá naša krajina od seba uteká a všetci sa predbiehajú, kto odíde prv? Hocikam, len nezostať. Tí, čo zostali, sú mŕtvi, režim ich zožral aj s topánkami. Ešte aj v tejto vulkanickej riti Karpát sú našich už viac než dva milióny. O rok ich bude päť, lebo kto môže, berie nohy na plecia. Počúvajte, veď už aj tu na periférii nás je dvadsať percent! A čo v hlavných mestách, v centrách? A jasné, že všetko je to mládež. Im je hocijaká diera v zahraničí milšia než domov. No predsa sa ešte držia nejakých nití, akejsi pamäti. A nie sú to len nejakí oni, nie je to len nejaká zberba, ale tak trochu komunita. Chýbate nám, Jos. Aby sa zo zberby stala komunita,

potrebuje vás. Veď viete, taký orientačný bod, vektor, os, piest, tyč.

(*Myslíte striptíz?*)

Cha, aby ste vedeli, striptíz máme v nedele. Ale vás potrebujeme vo štvrtky, Jos.

(*Prečo vo štvrtky?*)

Pretože v pondelok odpočívame, klub je zatvorený. V utorky máme prednášky, diskusie, panely, stretnutia, workshopy pre kávičkárov, cigarový cech, vegánsku burzu. V stredu zasa kopolu podujatí na F: futbalotéka, filmy, *freak show*, *free jazz*, flamenco, francúzske disko, falala-tralala – a raz mesačne večery pre páry rovnakého pohlavia. V piatky je noc mladých skupín Šťastný nový rock, debutové vystúpenia kapiel. V soboty súkromné večierky sponzorov a donorov. A v nedele striptíz. Ako už viete, Jos. No a vo štvrtky budete vy.

Edgar sa už istý čas chystal opustiť svoj kredenc a teraz sa celkom zreteľne, hoci s charakteristickým chrčaním, spýtal: „Prečo vo štvrtky?“

„Všetky ostatné dni sú už rezervované. Týždenný cyklus,“ vysvetlil Servus bez mihnutia oka – nie havranovi, ale Rotskému – a rozhodil rukami.

Potom už sústredenejšie a vážnejšie, akoby sa mu žiadal patetický záver rozhovoru (klubový zvukár konečne skončil s neposlušnými bicími a začal trápiť basu), dodal:

„Vráťte sa, Jos. Prečo ste zmizli? Vaša charizma nesmie vyjsť nazmar. Osobnosť, ako ste vy, výrazne zaváži. Medzi nami, mladí tu rýchlo strácajú kontakt s vlastou.“

„Nemám rád to slovo.“ uškrnul sa Rotskyj. „Používajte radšej srbské: *domovina*, teda v našej rodnej reči *rakva*.“

„Rád by som veril, že na srbčinu ešte nenadišiel čas. Teraz už musím ísť,“ vstal z kresla a pre istotu pozrel na Edgara.

Ten nijako nereagoval, ale nespúšťal ho z očí.

„Čo by som u vás mal robiť?“ znova sám seba prekvapil nečakanou otázkou Rotskyj.

„Hudbu.“

„Nehrám už sto rokov.“

„Preto vravím: vráťte sa. Dobre vám zaplatím.“

„Vďaka. Finančne som absolútne a neobmedzene zabezpečený.“

„Nemusím platiť peniazmi, Jos.“

Rotskyj, rozčúlený, že to celé mal už dávno ukončiť a v žiadnom prípade sa už na nič nepýtať, sa predsa len ešte opýtal:

„A čím teda?“

Stáli v predsieni a Mef sa natiahol za kľučkou dverí, no zastal a ešte raz sa naňho pozrel, ale už vážnejšie – ani nie tak na Rotského, ako na Edgara, ktorý sa mu znova usalašil na ľavom pleci.

„Naozaj máte oči rôznej farby. Je to znamenie, že ste vyvolený?“ A pokračoval: „Cena môže byť vysoká. Za jeden váš večer rok života navyše. Mimochodom, zahliadol som tu pravý Schellenberg zo začiatku tridsiatych rokov. Neopakovateľný zvuk, ale treba ho naladiť. Chcete hrať na Schellenbergu?“

„Neviem, čo si počať s rokmi, ktoré sú mi už beztak nadele-
né. A vy mi chcete ešte pridať?“ Rotskyj sa pohrdavo usmial, ale pokiaľ možno nie naširoko, aby neodhalil kútiky úst, v ktorých už dávno nič nemal. „Ale aj tak ďakujem za ponuku.“

Tentoraz Mefova ruka so všetkými drahými šperkami stlačila kľučku a dvere sa pootvorili.

„Povedal som všetko, a tak vás nechám. Dúfam, že prinajmenšom v pochybách. Alebo v súmraku.“

Správnejšie by bolo povedať „v parfume“ Ale aj súmrak skutočne hustol.

Dvere cvakli a Rotskyj si s istou úľavou a aj s istou mierou predstieranej odvahy zaškúľil ľavým zelenkavým okom na plece a spýtal sa:

„Čo ty na to, starý?“

To posledné slovo nebola iba familiárnosť. Podľa Rotského informácií mal Edgar vyše dvesto rokov.

2

Tohto Edgara, ktorý mal čierne nielen krídla, ale bol čierny celý, Josyp Rotskyj spoznal len pár mesiacov pred tou nečakanou návštevou. Pri zvyčajnej prechádzke po serpentínach Hradného vrchu si v tráve pri chodníku všimol hlučnú surovú hádku medzi neveľkým kráľom vrán a osamelým havranom. Nevedno, o čo tam išlo: vybavovanie si účtov medzi rôznymi druhmi vtákov veľmi nepodlieha našej interpretácii. Rotskyj situáciu v duchu vyhodnotil ako typický konflikt mestských vtákov s vtákom lesným. Tí prví sa ešte neodvážili zaútočiť, ale ani nehodlali pustiť toho druhého z obklúčenia. Pritom oči-vidne volali na pomoc sebe podobných. Ak sa ich tu nazbiera viac, napadnú ho, vytušil Rotskyj. Keďže bol presvedčený, že do chodu prírody vôbec netreba zasahovať, chvíľu iba pozoroval.

Zakrátko sa ukázalo, že mal pravdu: vrán pomerne rýchlo pribúdalo a správali sa čoraz agresívnejšie. Na havranovi bolo vidno, že sa nemieni vzdať, odpovedal na prvé viac-menej otvorené výpady a pustil sa do varovného bojového tanca. „Keď chceš medzi vrany, krákaj ako ony,“ zacitoval Rotskyj svoju kedysi obľúbenú pieseň a potom prehnane rázne vykročil k trávniku. To trochu odpútalo pozornosť útočníkov, niektorí zaváhali, a keď odrazu divo zreval: „Ale heš od neho, zavrani!“, vyplašili sa už celkom, vďaka čomu mohol čierny samotár mávnuť krídlami a slobodne sa vzniesť nad bojisko predsa len nezačatej vojny.

Rotskyj, spokojný s výsledkom, ešte chvíľu pohľadom sprevádzal jeho prelety: z jedného gaššana na druhý, potom na jeseňou planúci javor, potom na jednu zo skál a ďalej čoraz vyššie v nepravidelných kruhoch ponad múry. Potom ho uvidel až v hradnej strielni, kam havran zosadol zrejme na dlhšie a v tej chvíli vyzeral tak goticky, že ho Rotskyj v duchu nazval Edgarom.

Zhruba o polhodinu, keď sa Rotskyj bezmyšlienkovite zatúlal na najvzdialenejšie nádvorie Starého hradu, kde si v ten deň africká kompánia, čo prikvitla len nedávno, hlučne stavala svoje ošúchané a sprané, no ešte stále pestrofarebné stany, pocítil, že sa za ním čoraz častejšie niekto objavuje. Kamkoľvek Rotskyj šiel, kamkoľvek v tých hradných labyrintoch odbočil, havran ho nasledoval. A len čo Rotskyj zastal, zastal aj on. Ba čo viac: pozorne ho sledoval a nakláňal hlavu mierne doprava, ako to zvykol robiť aj Rotskyj. Ešte aj perie okolo hlavy mal našuchorené podobne ako večne vyhrnutý golier Rotského košele. A keby mal havran oblečené nohavice, tiež by nikdy nevyťahol konce čiernych krídel z vreciek. Vrana k vrane sadá, pomyslel si Rotskyj.

O ďalšiu polhodinu, keď Rotskyj dočasne stratil svojho nového spolupútника z dohľadu, rozhodol sa trochu si odpočinúť na októbrovom slnku na terase, kde si u známeho Sýrčana objednal misku najlepšieho banušu v meste. Už dávno sa prestal pozastavovať nad tým, že medzi Sýrčanom a banušom existoval v kulinárskej tradícii istý rozpor. Rozpor-nerozpor, Sýrčanovmu banušu (nie, nie kus-kusu ani pilafu, ale banušu!) sa žiadny iný nevyrovnal a hotovo. Rotskyj sa s miskou usadil k najbližšiemu stolu a keďže od samého rána nič nejedol, sústredene sa oddával lahôdke. V tej chvíli mu na ľavom pleci hladko pristálo čosi veľké a okrídlené. Zaskočený Rotskyj sa chvíľu nehýbal. Vôbec nechcel schytať masívnym havraním zobákom dobanec do ucha a len tak prísť napríklad o bubienok. Aj bez toho mu z času na čas zvonilo v ušiach. Edgar však neprejavoval známky zlých úmyslov, a tak mu Rotskyj k zobáku posunul misku s už takmer vychladnutým banušom. Vták neodmietol. O jedlo sa podelili.

Keď Rotskyj schádzal z hradného vrchu domov, Edgar ho okázalo sprevádzal, prudko prelietaval z miesta na miesto, predbiehal ho a potom zasa vyčkával: pouličná lampka, stará telefónna búdka, strecha lekárne, brána zámockej záhrady, zanedbaný pamätník dvadsiatemu šiestemu barónovi Nosorožcovi nahusto počmáraný heslami ako *bloody scum*, *white trash* a *go fuck yourself you fucking rapist*, ďalej plot oranžérie, veranda policajnej stanice v historickej vile Stachelmeierovcov. Raz omylom zaletel do Bonifácovej uličky, ale uvedomil si, že Rotskyj odbočuje doprava, a svoju chybu okamžite napravil. Kým sa Rotskyj babral s kódom pri vchodových dverách, Edgar ho pozoroval zo sochy Jána Pavla II: „Ja ťa vidím, ty mňa nie.“

Tak sa dozvedel, kde je Jos býva, a zapamätal si to.

Odvtedy sa začalo vzájomné bližšie spoznávanie, dvoj- a možno aj trojtýždňový opatrný proces. Rotskyj takmer každý deň stretával havrana neďaleko svojho bytu. Ten občas predstieral, že má všetko v paži a ocitol sa tam úplne náhodou. Inokedy však nič nepredstieral, sadal si na Josovu podokenicu, ktorá bola široká tak akurát v nepravidelných kruhoch ponad múry, akoby bola stvorená práve preňho, a zvedavo nazeral do miestnosti. Na každú ďalšiu prechádzku na hrad si Rotskyj vždy vzal balíček s kuracím mäskom alebo s krekrami. Edgar začal reagovať na meno. Aby ho Jos trochu zmiatol, občas ho volal vo svojej akože srbčine *Vranac*. Vedel, že to v skutočnosti neznamená *havran*, ale *uraník*? Nevedno. S istotou vieme len to, že Rotskyj vyprázdnil nejednu fľašu rovnomenného vína z Čiernej Hory. Alebo predsa len z Macedónska?

Na sklonku jesene (Rotskyj v ten deň práve dôkladne vetral svoj príbytok po istej nočnej návštevníčke, ktorá popri nespočetných sexuálnych akrobatických kúskoch stihla vyfajčiť jeden a pol balíčka chesterfieldiek) sa havran rozhodol, že sa nebude obmedzovať len na podokenicu, ale zvedavo sa obzera- júc na všetky strany vošiel do miestnosti.

„Vidím, že by si rád u mňa prečkal tie mrazy,“ chápavo zareagoval Rotskyj.

Edgar plavne vzlietol z písacieho stola a zanedlho si našiel miesto na starej nevysokej skrini (historik nábytku by odhadol, že ju zmajstrovali akísi neotesaní imitátori neskorého baroka). Priestoru medzi skriňou a stropom bolo viac než dost, dokonca aj pre takého Veľkého Vtáka.

A tak začali bývať spolu – niežeby harmonicky, ale v podstate kamarátsky. Každý sa venoval svojmu, nikto na toho druhého netlačil ani ho do ničoho nenútil. Našťastie sa na zadnom dvore našla pomerne pevná kartónová škatuľa s nápisom *Norddeutsche Kaffewerke*. Rotskyj poriadne vystlal dno všelijakými novinami z čias *vítěznej vlády ludu*, ktorých v byte našiel nekončné množstvo, boli tam celé ročníky a desaťročia – šesťdesiate a sedemdesiate roky, so všetkými výdobytkami a výkyvmi vrátane protistraníckych sprisahání. Edgar proti takémuto hniezdu nevedno prečo nenamietal.

„Neviem, čo sa mu na mne zapáčilo,“ povie onedlho Rotskyj niekoľkým svojím nočným návštevníckam. „Žeby heterochrómia?“

Ale žarty nabok. Starostlivosť o podnájomníka ho viedla k istým ornitologickým štúdiám, najmä havranistickým. Voľný čas by mohol prehadzovať vidlami, a tak mu dokonca napadlo odvážiť sa na návštevu mestskej knižnice, kde sa nepochybne museli nachádzať mnohé základné práce k havranistickej problematike, ktovie či nie aj v latinčine. Až tam (verejná knižnica zaberala polovicu pochodia v niekdajšom vidieckom zámočku barónskeho rodu Nosorožcov) sa však nakoniec nedostal – na začiatok si vystačil s internetom.

Na ňom sa Rotskyj dozvedel o havranoch množstvo hlúpostí. Napríklad, že ide o mimoriadne nečistotné vtáky. „Ak je to naozaj tak, teda ak to nie je nejaká hlúposť, potom je Edgar úplne netypický a nezvyčajný havran,“ podelí sa Rotskyj onedlho o svoju novú životnú skúsenosť s jednotlivými partnerkami, ktoré ho budú užasnuto počúvať.

Výmena novinového obsahu v kartónovej škatuli *Norddeutsche Kaffeewerke* si nevyžadovala ktovieako časté úsilie. Edgar bol čistotný.

Druhou Rotského obľúbenou Edgarovou vlastnosťou hneď po čistotnosti bola jeho všežravosť. Bez nej by to mal Rotskyj skutočne ťažké: bol príliš lenivý, aby poriadne navaril sám sebe, kde tam nejaké vtáčie vrtochy. Edgar však žiadne vrtochy nemal a (okrem prípadov, keď sa odlietal von prevetrať – tie zostávajú záhadou) vždy ochotne zjedol, čo mu Rotskyj dal. Napríklad krevety. Rotskyj si všimol, že Edgara nesmierne baví drviť im zobákom panciere.

„Keď nadíde leto, skúsím ho pohostiť rakmi,“ onedlho Rotskyj natešene prisľúbi nejednej priateľke svojej noci.

Napriek tomu, že podľa internetu bola odhadovaná priemerná dĺžka života havrana plus-mínus sedemnást až štyridsať rokov, Jos už vedel, že jeho podnájomník má v skutočnosti vyše dvesto rokov. Odkiaľ by inak nabral tie metafyzické skúsenosti a ten oslnivý intelekt?

Keď mu Edgar opäť pristál na pleci, Rotskyj jedným okom, zeleným, zaškúľil jeho smerom a spýtal sa: „Si Huginn alebo Muninn? Myšlienka či Pamäť?“

„On je Pamäť bez myšlienky, Myšlienka bez pamäti,“ zacituje onedlho Rotskyj nevedno či verš svojej poslednej milenke.

Také bolo ich vzájomné zvykanie a zbližovanie. Rotskyj, ktorý sa konečne musel starať aj o niekoho iného než o seba, zároveň prekonával samotu, do ktorej chladného pohodlia ho zahnali dovtedajšie okolnosti. A nech sa počas posledných mesiacov cítil uprostred tej samoty akokoľvek dobre, starostlivosť o niekoho iného, a ešte takto výrazne iného, mu vyhovovala. Vari to koniec koncov nebol rozumný kompromis? Zachoval si všetku slobodu (no, takmer všetku, áno) a ako bonus k nej získal spoločubývajúceho a spolubesedníka, živú čiernu dušu.

Rotskému – samotárovi nie z vlastného rozhodnutia, ale z nutnosti – svitla určitá nádej, že sa mu podarí prekabátiť a podkopať celý ten determinizmus.

Ešte pred časom, keď sa skrýval vo švajčiarskom väzení, si myslel (v tamojšom jazyku to znelo ako *mit dem Gedanken spielen*), že za to, čo vykonal, ho *oni* v žiadnom prípade nenechajú na pokoji. On, Josyp Rotskyj, sa príliš radikálne zviditeľnil. Ukázalo sa, že jeho vystúpenie, jeho výpad tak nebývalo, neslýchane, nemožne a ešte aj potupne porušil všetky možné princípy subordinácie, že mu to nemohlo len tak prejsť a musel byť potrestaný čo najdemonštratívnejšie a, mierne povedané, najneprimeranejšie. O to viac, že po náhlej smrti *predposledného diktátora Európy* sa už režim stihol spamätať, narýchlo preskupiť sily, zaplátať vnútorné trhliny medzi zoskupeniami, finančnými a podnikateľskými rodinami a inými klanmi, a napokon vymenovať jedného z mnohých nemanželských synov nedávno zosnulého diktátora za jeho následníka a dobre že nie násilím ho vytrhnúť z celkom úspešnej kariéry televízneho stand-up komika a pomerne prudko ho vyšvihnúť do kresla hlavy štátu.

Preto mohol Rotskyj vo svojej situácii považovať väzenie, a najmä švajčiarske, za jedno z najbezpečnejších miest. A keď z neho vyšiel, takmer sa zapotácal od nárazu protivetra neistoty. Svet za múrmi nápravného zariadenia bol bezhraničný a poskytoval bezhraničné možnosti zúčtovania. Dobre, že Rotskyj mal podrobný postupný plán, ako sa v tom svete rozplynúť-zmiznúť-neexistovať. Dobre, že mu ten plán, podľa všetkého, vychádzal a Rotskyj sa zniesol na samučičké dno v periférnom podkarpatskom mestečku v neveľkej, neprírodzene pokojnej a nikomu nepotrebnnej krajine. Dobre, že mu rezervný vankúš napchatý viac než dostatočným balíkom peňazí umožňoval vykonávať elementárne a neviditeľné životné aktivity.

Načo? To Rotskyj ešte nevedel.

Raz, keď znova zabíjal čas na internete, natrafil na čerstvo, v to ráno zverejnený (*oni* povedali *uniknutý*) zoznam štyridsiaticich štyroch. Bol to jeden z tých takzvaných zoznamov na odstrel a zostavila ho dovtedy neznáma Liga asanátorov národnej

jednoty. V krátkej preambule jej anonymní predstavitelia sľubujú *zaslúžený trest smrti* nižšie uvedeným osobám, *ktorých protištátnu rozvratnú činnosť musia zdravé a neľahostajné sily národa okamžite zastaviť*. Opakovane sa v nej zdôrazňovalo, že LANJ je *výlučne aktivistická organizácia a nie je a ani nemôže byť nijako prepojená s tajnou službou našej krajiny*, čo bolo treba, ako vždy v podobných prípadoch, chápať presne naopak.

Na zozname figurovali prevažne tzv. osobnosti kultúry, hoci v ňom nechýbali ani iné pochybné kategórie, ako napríklad ekoteroristi, ochrancovia zvierat, investigatívci skúmajúci korupčné prepojenia, moderátori občianskej spoločnosti a jednoducho morálne autority s nejasným a hmlistým okruhom činností. Takmer polovicu zoznamu tvorili ženy, čo by mohlo svedčiť o svojskom uplatňovaní rodovej rovnosti zvlášť a o progresívnych západných štandardoch vo všeobecnosti. Keď si Josyp Rotskyj na pomerne čestnom mieste v úvode zoznamu prečítal svoje meno, uľavilo sa mu: nezabudli.

Záblesk márnivosti však vystriedala jemu bližšia sebaíronia. Ešte to tak, povedal si v duchu, už len to mi chýbalo – prepadnúť pátosu a pýšiť sa vlastnou veľkosťou pre sprosté vtipy akýchsi piatakov či prinajlepšom siedmakov! A aj keby túto nie veľmi smiešnu hru nezačali tie virtuálne decká presýtené technologickými hračkami a burgermi, ale nejaký povedzme šialený frustrovaný jedinec, počítačový maniak či hltáč seriálov o sériových vrahoch, čo z toho vyplýva? Nič, nevyplýva z toho absolútne nič, presviedčal sám seba Josyp Rotskyj.

No keď sa občas vracal k záložke so zoznamom a znovu si ho čítal, dokonca oceňoval zvláštny a na prvý pohľad takmer nepostrehnuteľný ostrovtip zostavovateľov. Kombinácia mien, a teda aj osôb, ako aj ich poradie so sem-tam bizarne vytvorenými významovými mostíkmi sa mu zdali také smiešne eklektické a bezpríčinné, že im prislovečný guláš nesiahahal ani po členky. Taký dokonale absurdný zoznam by mohol zostaviť jedine niekto riadne zhúlený, pripustil Rotskyj s istou

dávkou úcty. Čo už, keď majú takú dobrú trávu, teraz odtiaľto nesmiem ani vystrčiť nos, oprávnene sa rozhorčoval.

Vlastne nie, nerozhorčoval sa, len si tak pre seba hundral. Rotskyj sa nedokázal rozhorčiť, pretože rozhorčenie preňho vôbec nebolo prirodzené.

Čoskoro sa však sám presvedčil, že nevystřkovať nos je dobrý nápad. Všimol si totiž, že sa zoznam štyridsiaticich štyroch – ako to povedať citlivejšie? – z času na čas aktualizuje. Takže osoby zo zoznamu skutočne umierali, čo Liga asanátorov národnej jednoty svedomito oznamovala s trochu bezočivou triumfálnosťou. Vlastne v tej chvíli sa už zoznam mohol oprávnene nazývať zoznamom jedenaštyridsiaticich: troch nešťastníkov z pôvodnej verzie zastrelili za celkom podobných okolností v približne rovnakom časovom intervale. Pred Rotským bolo ešte niekoľko mien, no on sa občas pristihol, že keď sa chystá opustiť byt, starostlivo si vyberá košelu. Ešte že v jeho šatníku prevládali belasé a sivé: na tých by krvavé škvrny vynikli lepšie než na čiernej či hnedej. Ale na druhej strane nie tak pateticky ako na bielej.

Vo svojom celkovo jednoduchom šatníku mal Rotskyj niekoľko obľúbených ľanových košiel vyrobených v Bangladéši a Pakistane. Každá z nich by sa výborne hodila.

V skutočnosti (hoci o tom v tej chvíli ešte nevedel) Rotskyj nebezpečenstvo nielenže nezveličoval, ale ho podceňoval. Nebezpečenstvo bolo dvojaké a valilo sa naňho z dvoch rôznych strán. S tým rozdielom, že jedni ho chceli mŕtveho a druhí živého. A práve v tom spočívala jeho príležitosť.

Ale o tom neskôr, všetko má svoj čas.

Nanajvýš nenápadný život, aký sa doteraz snažil viesť, neznamenal takmer žiadne zmeny. Akurát na svoje bezcieľne prechádzky, najčastejšie na hrad a späť, nosil tmavšie okuliare než zvyčajne. Skrývať prirodzenú farbu očí, teda dve farby, malo v jeho prípade význam.

Inak sa všetko ostatné vlieklo ako zvyčajne: túlanie sa mestom, varenie najjednoduchších jedál, poldruha či dve fľaše vína za večer, knihy (hlavne od Roberta Walsera, s ktorého autistickou prózou si Jos začal ľubostný románik ešte vo švajčiarskej väznici), hudba, všetky jej obdobia a nespočetné antológie, ktoré sám zostavoval nevedno pre koho, jedine ak pre seba samého, podľa náhodne objaveného Radio Paradise. A takisto zriedkavé cesty na schôdzky, ktoré Rotskyj trochu vulgarizovane nazýval erotripmi.

Život vôbec neplynul zle a už vôbec nie, ak vezmeme do úvahy, že sa už dávno mohol skončiť. Nevytrčať, posedávať a polihovať na dne ako krokodíl v bahne? Zvykol si na to, ba dokonca v tom objavil akési chimérické pohodlie. No na ako dlho? Bude to takto až do konca dní? Aký má teda zmysel, aby ich bolo čo najviac?

Vtrhnutie holohlavého obdivovateľa a pozvanie do Xata morgany sa pre Rotského stalo takou mimoriadnou udalosťou, že sa jej nič nevyrovnalo. Namiesto toho, aby Rotskyj to vtrhnutie ignoroval a najneskôr na druhý deň ráno ho pustil z hlavy ako sen – ani nie nočnú moru, ale len akýsi trápny nezmysel, čoraz častejšie sa pristihol, že naň myslí, či skôr, že myslí na démonov svojho minulého života, ktorých ten sen prebudil. Vo svojom živote, pochváli sa onedlho Rotskyj ktorejsi zo svojich *malic*, som skutočne býval hviezdou. A hneď aj oprávi nepresnosť: nie, nebýval, ale bol. Vo svojom živote som bol hviezdou iba raz.

(Aj v tom minulom živote však musel nosiť nielen veľmi tmavé okuliare, ale aj masku. Nikto nesmel vidieť jeho tvár. Bola to nespoznateľná hviezda, prehnané utajenie. *Mehr schein, als sein.*)

Vianoce a po nich neúprosný Silvester ho zasiahli lepkaovou kalendárovou hrôzou. V celej svojej veľkosti či, pravdupovediac, v celých svojich troch veľkostiach sa pred Rotským vyjavilo poznanie, že fakticky (*fuckticky*) nerobí nič iné, len dožíva svoj vek. Že plynú dni, plynú noci. Že slnko vychádza

a zapadá. Že jedného dňa cudzí, neznámi ľudia vylomia dvere tohto bytu a nájdu jeho starobou ohlodanú mŕtvolu. Verzia s krvavými škvŕnami na svetlomodrej bangladéšskej košeli sa nejavia oveľa horšia a bola aspoň esteticejšia. A ak video s jeho opravou, náhodou zachytené kamerami náhodných okoloidúcich, prenikne na net, bude sa dať povedať, že sa mu život celkovo vydaril. A smrť? – pýtal sa sám seba Rotskyj. Tá sa podarí tak či tak, lebo príde náhle, odpovedal si. Zomrieme len raz.

V januári si všimol, že dni letia ešte rýchlejšie než v decembri. Hoci by sa podľa všetkého mali predlžovať. Plynutie dní sa preňho stalo takou fixnou ideou, až cítil fyzickú bolesť v kostiach a kĺboch. Okrem toho si to dvadsaťtriročná Kolumbijka Arabella, podľa svojho promo videa obdarená štvorkami, ktorú pozval na erotrip počas prvého februárového víkendu, na poslednú chvíľu rozmyslela a zrušila let do Barcelony, čím ho obrala ešte aj o letenku.

Zlomil sa podľa všetkého takisto vo februári, ale až v druhej polovici. Pár miestnych hipsterov, podľa ešte nie celkom zastaraných trendov pouličnej kultúry väčších miest, vytiahlo na chodník pred svoju kaviareň starý a pomalovaný (ako inak) klavír. Rotskyj ho už desiatky ráz úspešne minul a ani nespomalil krok. Ale tentoraz – nepošepol mu náhodou niečo Edgar, ktorý mu sedel na pleci? – ho len tak neminul.

Dotkol sa (ach, ako to bolo dávno!) klávesov. Nešlo mu to. Prsty ho nepočúvali. Hudba neprichádzala. Koniec koncov, bolo mínus desať a dve hodiny ráno. Snáď tú hanbu nikto nepočul.

O týždeň Rotskyj vytočil číslo Myromyra-Slavojara Servusa (zvaného Mef) a spýtal sa, či sú tie štvrtky ešte voľné.

„Predsa len sa Orfeus rozhodol zostúpiť do pekla?“ majiteľa Xata morgany to z nejakého dôvodu veľmi nepotešilo.

Ten decembrový nadšenec, čo sa div nezadúšal láskou a fanatizmom, kamsi zmizol. Namiesto neho sa ozval chladný pragmatický zamestnávateľ.

„Aké máte požiadavky v súvislosti s honorárom?“
(Vlastne, nie: možno sa aj potešil, ale z nejakého dôvodu to nedal najavo.)

„Začnime miskou polievky,“ odpovedal Rotskyj.

Mef mlčal, a tak Rotskyj musel dodať:

„Rovnako ako v minulom živote stále prijímam platby v naturáliách.“

„Budú aj naturálie,“ prisľúbil Mef.